

Disposition

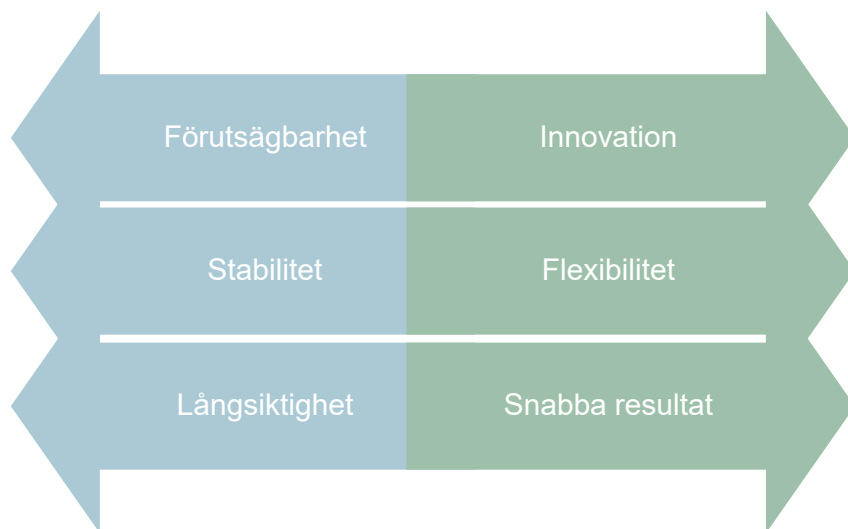
1. Om sociala investeringar
2. Sociala utfallskontrakt som marknadseringen av investeringar i välfärdstjänster
3. Utvärderingens konstitutiva roll inom sociala investeringar

1. Om sociala investeringar

Sociala investeringar – det kommunala sammanhangets spänningar

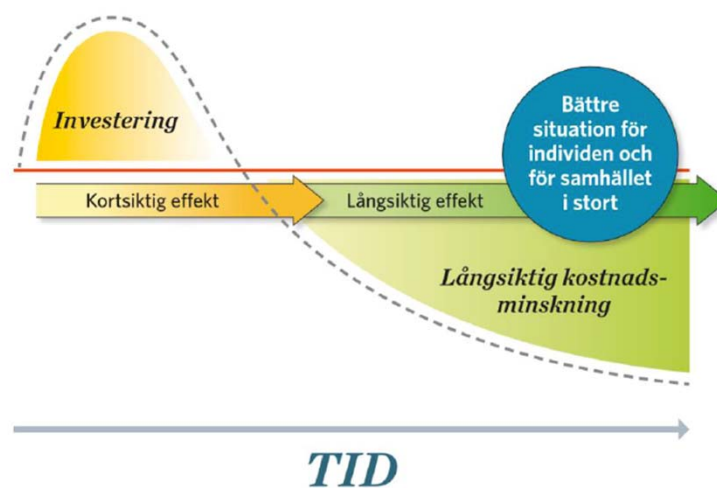

Sociala investeringar

- Mer samverkan, färre stuprör!
- Det sociala investeringsperspektivet är ett exempel på en ambition att förena dessa ideal av tillit och samverkan med kontroll och effektivitet. Idén är att investera i sociala tjänster idag för att sänka kostnaderna för morgondagen.

Sociala investeringar – i teorin

Källa: SKL, 2015b

Sociala investeringar - i praktiken

- Hälften av Sveriges kommuner säger sig arbeta med sociala investeringar
- Flera av dessa har avsatta medel för arbetet
- Sociala investeringsfonder i kommuner och regioner (1milj-300 milj.)
- Social hållbarhet, FNs globala mål (agenda 2030), sociala (och gröna) obligationer, Social impact bonds (utfallskontrakt).

(se: Balkfors, Salonen, Boktröm, 2019).

2. Sociala utfallskontrakt som marknadiseringen av välfärdsfinansiering

SIB som fall av Marknadisering av välfärdsfinansiering

- Syftet är att analysera processer av marknadisering av välfärdsfinansiering.
- Vårt empiriska fall är introduktionen av riskkapital (genom Social Impact Bonds (SIB)) i svenska kommuner
- Material: ca 40 intervjuer + dokumentstudier.
- *Marknadisering* relevant för att analysera hur värderingen av välfärdstjänster går till (kriteriefrågan): vilka aktörer, varor och arenor förekommer? Vilka beräkningsinstrument används, och vem har skapat dem?
- Inspirerade av Caliskan & Callon (2010) som beskriver marknader som "sociotekniska arrangemang"

Social Impact Bonds

137

IMPACT BONDS

\$440M

CAPITAL RAISED

1,711,130

LIVES TOUCHED

Social Impact Bonds

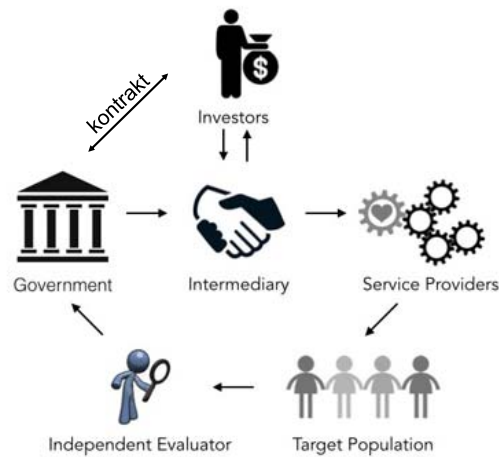
69+
IMPACT BONDS

LATEST NEWS

Veterans Coordinated Approach to
Reconnected Employment

Social Impact Bonds – i teorin

Att ”rama in” marknadsiering genom:

1. Pacifying goods

- Varan är passiv och separat från de nätverk av aktörer som kan värdera den
- En passiv vara är förutsägbar och kan beskrivas (objektiv, standardiserad, förpackad)
- Aktörer gör varan passiv genom aktiviteter och praktiker

- *Sociala effekter är varan – ”kommunen upphandlar effekter”*
- *SIB ett verktyg/en teknik för att generera sociala (och ekonomiska) effekter*
- *SIB förpackad som modell och ”redo” att implementeras*
- *Olika sätt att mäta sociala effekter på (RCT, kvasi, före-eftermätningar etc)*

Att ”rama in” marknadsiering genom:

2. Marketizing agencies

- En mångfald (kalkylativa) aktörer tävlar om hur varan skall definieras, beskrivas och värderas.
- Kalkylativa aktörer räknar på ”varans” värde
- Människor, organisationer, material, texter, konferenser, regler, mätinstrument som står i relation till varandra och som producerar olika former av handling

- *Aktörer: SKL, RISE, Leksell (riskkapitalister), Fryshusets ”institut för sociala effekter”, Kommuninvest, MAU, Vinnova, DLA Piper, och enskilda konsulter med olika roller: utvärderare, intermediärer (facilitatorer), marknadsförare.*
- *SKL och RISE mäktiga aktörer med kunskap och tillgång till kalkylativa instrument (effektmätning, modeller för finansiering etc.)*
- *Kommuner (tex. Norrköping) är köpare (+ best practice)*

Att ”rama in” marknadsiering genom:

3. Market encounters

- Marknader består av en mängd möten mellan varor och aktörer där värderingar genereras.
- Möten sker inte slumpmässigt utan är inramade/organiserade genom olika anordningar (”devices”).
- Ex: distansen mellan producent och köpare skapar en kedja av intermediärer mellan varan och kunden. Organiseringen och inramningen av denna kedja är produkten av mediatorernas aktiviteter.

Anordningar som knyter samman vara och kalkylativa aktörer:

- *Turné för införsäljning av effekttänk i kommuner (i form av SIB) (Fryshuset, SKL, RISE, Prosper)*
- *Konferenser och nätverk: Social Innovation Summit, Forum för Sociala Investeringar, SKL:s nätverk för samordnare*
- *Mätinstrument, förstudier som ”kalkulativ praktik”, samhällsekonomisk utvärdering, effektmätning och nationalekonomisk forskning --> Handbok i effektutvärdering*

Att ”rama in” marknadsiering genom:

4. Price setting

- Att fixera ett pris är alltid en kamp mellan aktörer som försöker övertyga varandra om deras sätt att mäta en varas värde och kvalitet!
- Aktörer som lyckas lyfta fram sina beräkningsverktyg har god chans att styra prissättningen

- *Prissättning av effekter, privat vs offentligt (effekter eller insatser?)*
- *SIB: beroende på målgrupp (vad kostar en sjukskriven, långtidsarbetslös etc.)*
- *SIB: faktiska kostnader, inte en fråga om utbud och efterfrågan*
- *Kringliggande varor (och prissättningar), ex. förstudie, beräkningsmodeller*
- *Risk förflyttas från offentlig till privat. Kommunen undgår risk men får betala för det*

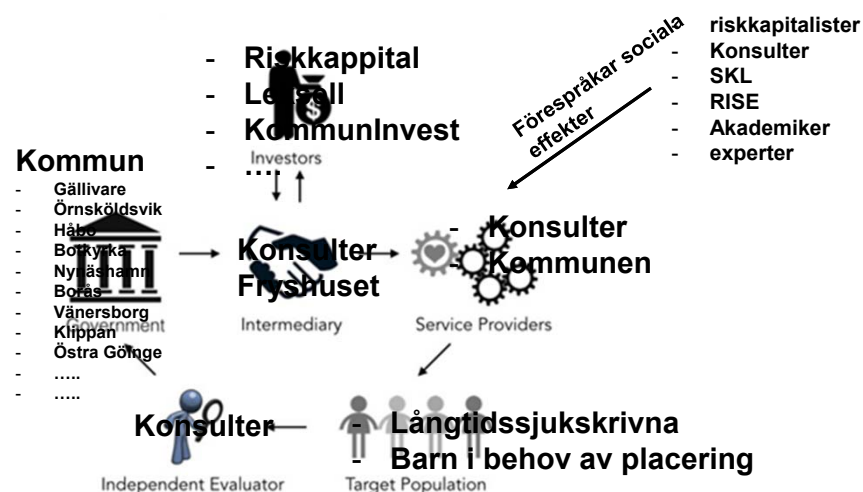
Att ”rama in” marknadsiering genom:

5. Market design & Maintenance:

- Att beskriva marknader som sociotekniska arrangemang innebär att frågor om deras design, implementering, styrning, utspridning och underhåll blir aktuella.
- Mycket handlar om vilken kunskap som utvecklas och mobiliseras i skapandet av marknader
- Mycket relaterat till olika former av experiment och ”modellering”.

- *Ekonomisering: Nationalekonomi och akademisk ”expertis” viktig för effektmätning (SNS, Örebro U, MAU, Ingvar Nilsson, anställandet av nationalekonomer, och kommunekonomers centrala roll i arbetet med SIB)*
- *Evidens: Experiment (RCT) och modellering viktiga element för effektmätning (SKL på kurs på Harvard) i effektmätning och RCT)*
- *SIB har i sig en marknadsdesign för sociala effekter! (en finansieringsmodell och modell för aktörer och dess roller)*

Social Impact Bonds...utfallskontrakt... insatser mot ökad sjukskrivning..

Preliminär diskussion

- Marknadiseringen sätter stort fokus på mätning och utvärdering
- SIB skapar nya aktörer och nya roller på välfärdsområdet: intermediärer och förändringskonsulter, facilitatorer och möjliggörare. Mycket konsulter och "experter"
- Jämfört med andra länder så hålls riskkapitalister på avstånd! (man pratar om kontrakt, använder intermediärer och argumenterar för bristen på sociala effekter). I andra länder drivs marknadifieringen i viss mån av riskkapitalbolag. I Sverige drivs den av offentliga aktörer (SKL, RISE) och "experter"
- Kommuner framställs som "dåliga kunder"
- Effekter som vara nytt?

3. Utvärderingens konstitutiva roll inom sociala investeringar

- Forskning har identifierat såväl "positiva" som "negativa" användningsformer av utvärdering (tex. Rijcke et al, 2016, Thiel & Leeuw, 2002)
- En utgångspunkt är att användningen är avsedd eller oavsedd för en viss aktör. Rätt/fel användning?
- Dahler-Larsen (2014) föreslår *konstitutiva effekter* för att beskriva konsekvenser av hur tester, mätningar och indikatorer definierar och konstituerar den sociala verkligheten som vi är en del av. Utvärdering ska förstås i en social, org, pol kontext.
- Sociala investeringar sker i människobehandlande organisationer:

Vilket är problemet, hur löses det, när är det löst, hur mäta osv → ingen konsensus om vad mätning återspeglar → omtvistad mätning, flera perspektiv och ev. konstitutiva effekter i organisationen?

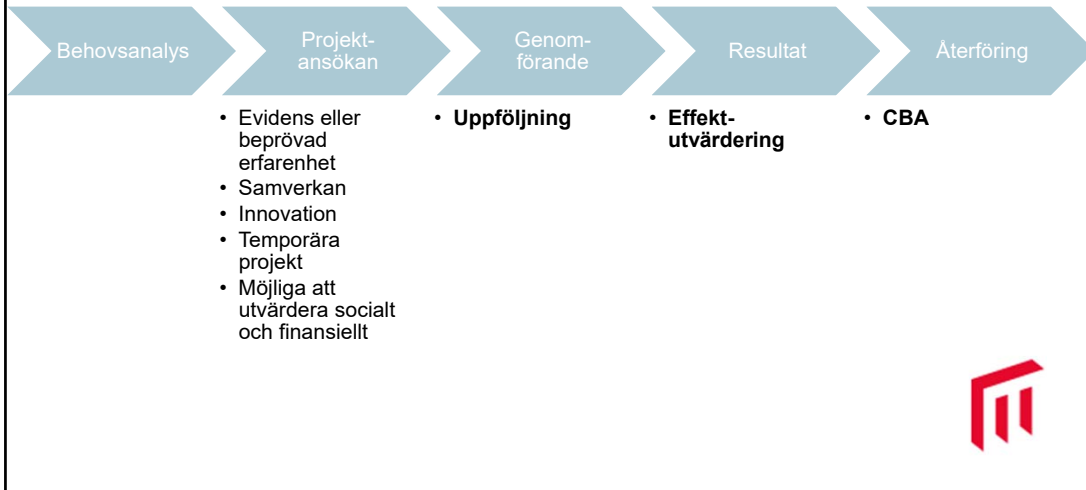

Syftet är att beskriva och analysera konstitutiva effekter från utvärdering i människobehandlande organisationer, genom att studera organiseringen och utförandet av utvärdering i sociala investeringsfonder i två svenska kommuner.

1. Hur, och vilka domäner, producerar utvärdering konstitutiva effekter i sociala investeringsfonder?
2. Vilken betydelse har de konstitutiva effekterna för utvärdering i människobehandlande organisationer?

- 15 Intervjupersoner: SI-konordinatorer, utvärderare, processledare, projektledare och chefer i två kommuner som driver sociala investeringsprojekt.

Begrepp

M1. Organisatoriska procedurer – identifiering, selektering, kvantifiering

M2. Språk – riktar uppmärksamhet mot och skapar kategorier för att förstå världen

D1. Tolkningsramar – utvärdering är implicit en lösning på ett problem som representerar en syn på social förändring.

D2. Utvärdering definierar tidsramar

D3. Utvärdering definierar sociala relationer och identiteter

Begrepp	Exempel
M1. Organisatoriska procedurer – identifiering, selektering, kvantifiering	Identifiering/selektering: top-down utan evidens Kvantifiering: dataproblem, objektivitet Beslutsfattande: what works?
M2. Språk – riktar uppmärksamhet mot och skapar kategorier för att förstå världen	
	
D1. Tolkningsramar – utvärdering är implicit en lösning på ett problem som representerar en syn på social förändring.	
D2. Utvärdering definierar tidsramar	
D3. Utvärdering definierar sociala relationer och identiteter	

Begrepp	Exempel
M1. Organisatoriska procedurer – identifiering, selektering, kvantifiering	Identifiering/selektering: top-down utan evidens Kvantifiering: dataproblem, objektivitet Beslutsfattande: what works?
M2. Språk – riktar uppmärksamhet mot och skapar kategorier för att förstå världen	<i>Effekter, uppföljning och återföring</i> kommunicerar evidensvägens objektivitet, och ett finansiellt långsiktigt och förebyggande perspektiv.
	
D1. Tolkningsramar – utvärdering är implicit en lösning på ett problem som representerar en syn på social förändring.	
D2. Utvärdering definierar tidsramar	
D3. Utvärdering definierar sociala relationer och identiteter	

Begrepp	Exempel
M1. Organisatoriska procedurer – identifiering, selektering, kvantifiering	Identifiering/selektering: top-down utan evidens Kvantifiering: dataproblem, objektivitet Beslutsfattande: what works?
M2. Språk – riktar uppmärksamhet mot och skapar kategorier för att förstå världen	<i>Effekter, uppföljning och återföring</i> kommunicerar evidensvägens objektivitet, och ett finansiellt långsiktigt och förebyggande perspektiv.
	
D1. Tolkningsramar – utvärdering är implicit en lösning på ett problem som representerar en syn på social förändring.	<i>Problem:</i> Kan inte visa att förebyggande arbete är (kostnads)effektivt och fungerar. <i>Lösning:</i> Utvärdering kan visa vilka interventioner som fungerar och är kostnadseffektiva. <i>Motivering:</i> Vi vet vad som fungerar (värden relaterade till objektivitet och evidens)
D2. Utvärdering definierar tidsramar	
D3. Utvärdering definierar sociala relationer och identiteter	

Begrepp	Exempel
M1. Organisatoriska procedurer – identifiering, selektering, kvantifiering	Identifiering/selektering: top-down utan evidens Kvantifiering: dataproblem, objektivitet Beslutsfattande: what works?
M2. Språk – riktar uppmärksamhet mot och skapar kategorier för att förstå världen	<i>Effekter, uppföljning och återföring</i> kommunicerar evidensvägens objektivitet, och ett finansiellt långsiktigt och förebyggande perspektiv.
	
D1. Tolkningsramar – utvärdering är implicit en lösning på ett problem som representerar en syn på social förändring.	<i>Problem:</i> Kan inte visa att förebyggande arbete är (kostnads)effektivt och fungerar. <i>Lösning:</i> Utvärdering kan visa vilka interventioner som fungerar och är kostnadseffektiva. <i>Motivering:</i> Vi vet vad som fungerar (värden relaterade till objektivitet och evidens)
D2. Utvärdering definierar tidsramar	Långsiktiga effekter studeras på kort sikt pga. dataproblem och beslutsfattande
D3. Utvärdering definierar sociala relationer och identiteter	

Begrepp	Exempel
M1. Organisatoriska procedurer – identifiering, selektering, kvantifiering	Identifiering/selektering: top-down utan evidens Kvantifiering: dataproblem, objektivitet Beslutsfattande: what works?
M2. Språk – riktar uppmärksamhet mot och skapar kategorier för att förstå världen	<i>Effekter, uppföljning och återföring</i> kommunicerar evidensvägens objektivitet, och ett finansiellt långsiktigt och förebyggande perspektiv.
↓	↓
D1. Tolkningsramar – utvärdering är implicit en lösning på ett problem som representerar en syn på social förändring.	<i>Problem:</i> Kan inte visa att förebyggande arbete är (kostnads)effektivt och fungerar. <i>Lösning:</i> Utvärdering kan visa vilka interventioner som fungerar och är kostnadseffektiva. <i>Motivering:</i> Vi vet vad som fungerar (värden relaterade till objektivitet och evidens)
D2. Utvärdering definierar tidsramar	Långsiktiga effekter studeras på kort sikt pga. dataproblem och beslutsfattande
D3. Utvärdering definierar sociala relationer och identiteter	Interna effektutvärderare. Makt över utvärdering koncentreras i toppen av organisationen

Implikationer för människobehandlande organisationer

- En vetenskaplig syn på utvärdering: skilj på mål och medel; producera instrumentellt användbar kunskap för beslutsfattare; avpolitisering och avdemokratisering (jfr. Hansen & Rieper, 2010)?
- Utvärderingens språk och tolkningsramar kopplar samman evidens och kostnader. Mindre fokus på kvalitativa metoder och professionell praktik. Medborgare har instrumentell snarare än existentiell betydelse?
- Makten över utvärdering förflyttas från en professionell och politisk arena till en expert/tjänstemannaarena?
- MBOs får legitimitet genom SI-utvärdering. Anses användbar för att lösa problem och upprätthålla rationalitet och objektivitet (jfr Espeland och Stevens 2008). Lös koppling där handlingskraft demonstreras.

TACK FÖR UPPMÄRKSAMHETEN

ketil.nordesjo@mau.se
mats.fred@mau.se

Referenser

Balkfors, Salonen, Boktröm (2019) Opublicerat material.

Çalışkan, K., & Callon, M. (2010). Economization, part 2: a research programme for the study of markets. *Economy and Society*, 39(1), 1-32.

Dahler-Larsen, P. (2014). Constitutive Effects of Performance Indicators: Getting beyond unintended consequences. *Public Management Review*, 16(7), 969-986.
doi:10.1080/14719037.2013.770058

Espeland, W. N., & Stevens, M. L. (2008). A sociology of quantification. *European Journal of Sociology/Archives Européennes de Sociologie*, 49(3), 401-436.

Hansen, H. F., & Rieper, O. (2010). The politics of evidence-based policy-making: the case of Denmark. *German Policy Studies*, 6(2), 87-112.

Rijcke, S. d., Wouters, P. F., Rushforth, A. D., Franssen, T. P., & Hammarfelt, B. (2016). Evaluation practices and effects of indicator use—a literature review. *Research Evaluation*, 25(2), 161-169.

SKL (2015)

Thiel, S. V., & Leeuw, F. L. (2002). The Performance Paradox in the Public Sector. 25(3), 267-281.

